

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 502/2016-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2016 predbežne prerokoval sťažnosť [REDACTED], vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 22/2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť [REDACTED], o d m i e t a ako neprípustnú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2016 doručená sťažnosť [REDACTED] (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len

„ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 22/2012 (ďalej aj „napadnuté konanie“).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v napadnutom konaní vedenom pred okresným súdom je sťažovateľ ako obžalovaný trestne stíhaný pre trestný čin zneužívania informácií v obchodnom styku podľa § 8 ods. 1, § 128 ods. 2, 3 a 4 zákona č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov (ďalej len „Trestný zákon“), trestný čin sprenevery podľa § 248 ods. 1 a 4 písm. c) Trestného zákona a trestný čin podvodu podľa § 250 ods. 1 a 3 Trestného zákona na skutkovom základe opísanom v obžalobe podanej 1. marca 2012 prokurátorkou Okresnej prokuratúry Bratislava II.

3. Sťažovateľ v odôvodnení sťažnosti predovšetkým uviedol:

„Trestné konanie, ktoré je predmetom tejto sťažnosti, sa týka skutkov, ktoré sa mali stať v r. 2000. Konanie súdu vo veci takto začalo po temer 12 rokoch prípravného konania. Vo veci sa celkom koná už šestnásť rok, z toho viac než 4 roky na citovanom okresnom súde.

Úlohou súdu bolo podľa návrhu prokuratúry vypočutie 17 svedkov, z tohoto počtu súd nevypočul 4 svedkov - [REDAKOVANÉ], p. [REDAKOVANÉ], p. [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Posledne menovaného, napriek tomu, že je k dispozícii, súd vypočuť odmietol.

Ako obžalovaný som využil svoje domnelé právo a okrem výsluchu vyšetrovateľov a dozorujúcich prokurátorov som navrhol výsluch [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ]. Súd vypočul jedine [REDAKOVANÉ], štatutárneho zástupcu spoločnosti [REDAKOVANÉ] (k skutku č. 1 a 2 obžaloby). Súd odmietol nielen výsluch dozorujúcich prokurátorov a vyšetrovateľov vo veci, odmietol vypočuť i svedka [REDAKOVANÉ] a tak súd učinil napriek tomu, že tomuto dvojnásobnému svedkovi prípravného konania zároveň priznal postavenie právneho zástupcu poškodeného a napriek tomu, že tento svedok bol navrhnutý i obžalobcom...

Súd vypisoval pojednávania v relatívne pravidelných, cca 2 mesačných intervaloch, avšak tak činil len formálne, napriek tomu, že pojednávanie pripravené nemal. Súd v skutočnosti konal celkom 5 pojednávania; tromi pojednávania v r. 2013, jedným v r. 2014 a jedným v r. 2015. Všetky ostatné pojednávania, celkom 14 z 19 údajne plánovaných, súd vypísal, hoci nemal v úmysle na nich konať.

... Ako obžalovaný považujem za úmyselné prietahy v konaní najmä okolnosť, že po výpovedi svedka [REDAKOVANÉ], dňa 09.06.2015, posledného svedka prokuratúry, ktorého výsluch súd pripustil, súd zakrýval svoju nečinnosť následne vypísanými 9 pojednávania bez toho, aby vyhlásil dokazovanie za skončené. Tak súd konal napriek tomu, že vykonal všetky dôkazy, navrhnuté prokuratúrou, pričom tento štátny obžalobca, po dobu jedného roka nielen že žiadne ďalšie dokazovanie nenavrhol, ale dokonca tvrdil, že žiadne ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nemá.

Dňa 13.04.2016 som podal predsedníčke súdu sťažnosť na prietahy v konaní Okresného súdu Bratislava II sp. zn. 3T/22/2012... Dňa 13.6.2016 mi bol doručený list Spr. 2036/2016 z 13.05.2016..., ktorým mi predsedníčka súdu oznámila predĺženie lehoty na vybavenie jeho sťažnosti. Žiadnu inú odpoveď na svoju sťažnosť som ale už nedostal.“

4. Podľa sťažovateľa „... Konanie pred Okresným súdom Bratislava II sa týka obžaloby v piatich skutkoch. Uplatňované právo je mimoriadne jednoduché a je rutinou rozhodovacej činnosti všeobecných súdov.

... Moje správanie ako účastníka konania nemožno, počas celej doby konania, hodnotiť inak, než ako aktívne a súčinné, v dôsledku čoho nemohlo prispieť k zdlhávosti konania a nevykazuje ani jediný znak, ktorý by mal byť v môj neprospech pri posudzovaní zbytočných prietahov v tomto konaní.

... Pokiaľ ide o postup Okresného súdu Bratislava II v posudzovanom konaní, z analýzy dosiaľ vykonaných úkonov vyplýva, že súd bol v spore málo činný.

... Fakt, že v predmetnej veci súd vykonal všetky dôkazy, ktoré prokurátor navrhol, nemôže sám o sebe vylúčiť existenciu zbytočných prietahov v konaní, pretože po vyše roku od posledného úkonu súd ďalej konať odmietol a vec nerozhodol.

... Okresný súd Bratislava II svojim konaním spôsobuje, že som už viac než 16 rokov udržiavaný v stave právnej neistoty za podmienok závažného obmedzenia mojich základných občianskych práv.“

5. Sťažovateľ je preto presvedčený, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní dochádza k porušeniu jeho základného práva na prerokovanie jeho trestnej veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie trestnej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a tým aj práva „na prístup k súdu podľa čl. 36 ods. 1... Listiny základných práv a slobôd“.

6. Sťažovateľ v závere sťažnosti uviedol, že v konaní pred ústavným súdom nie je zastúpený advokátom, pretože jeho právny zástupca v napadnutom konaní splnomocnenie vypovedal a všetci sťažovateľom oslovení advokáti ho odmietli v tejto veci zastupovať, v dôsledku čoho mu je odopretý prístup k ústavnému súdu. Sťažovateľ preto žiada ústavný súd, aby „s ohľadom na moje právo na účinný prostriedok nápravy oslovil niektorého z jemu známych advokátov a požiada ho o moje zastupovanie v konaní“.

7. Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie nálezom takto rozhodol:

„Základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, bolo porušené postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/22/2012.

Ústavný súd prikazuje Okresnému súdu Bratislava II, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 3T/22/2012 konal bez zbytočných prietáhov v súlade s ustanoveniami Trestného poriadku.

Ústavný súd priznáva sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] primerané finančné zadosťučinenie v sume 20.000,-€..., ktoré mu je okresný súd Bratislava II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.“

II.

8. Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

9. Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí senátu bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

10. Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 T 22/2012 dochádza k porušovaniu jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

11. Podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

12. Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy vecí nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

13. Ústavný súd v súlade s princípom subsidiarity svojej právomoci podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde v danej veci skúmal, či sú splnené podmienky na konanie pred ním.

14. Z obsahu sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti doručil 13. apríla 2016 predsedníčke okresného súdu sťažnosť na prietahy v napadnutom konaní. Z dôvodu zabezpečenia podkladov a potreby nahliadnuť do spisu bola lehota na prešetrenie a vybavenie sťažnosti predĺžená v zmysle § 65 ods. 2 zákona č. 757/2004 Z. z o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o súdoch“), o čom bol sťažovateľ upovedomený listom z 13. mája 2016. Podľa zistenia ústavného súdu predsedníčka okresného súdu v odpovedi na podanú sťažnosť z 5. augusta 2016 vyhodnotila túto vo vzťahu k plynulosti konania ako dôvodnú a uviedla, že *„Dĺžka konania bola ovplyvnená aj množstvom agendy, vybavujúcej zákonným sudcom a za spôsobené prietahy v konaní sa Vám v mene správy a vedenia tunajšieho súdu ospravedlňujem. Tieto prietahy považujem vzhľadom na ďalší postup súdu a prijaté opatrenia za odstránené, vo veci je určený termín hlavného pojednávania na 11.10.2016.“*. Sťažovateľ teda nevyčkal na účinky ním podanej sťažnosti a podaním podľa čl. 127 ods. 1 ústavy doručeným 29. júla 2016 sa obrátil na ústavný súd.

15. Ústavný súd už viackrát rozhodol (IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Ústavný súd

preto o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu, ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky, ktoré má podľa zákona o súdoch, alebo ak sa preukáže, že sťažovateľ túto podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde); takéto dôvody v danej veci sťažovateľ neuviedol a ani ústavný súd ich nezistil.

16. Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle § 62 a nasl. zákona o súdoch zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sudcoch“), ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 zákona o sudcoch]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že *„Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“*. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia *„Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“*.

17. Vychádzajúc z obsahu sťažnosti, jej príloh a svojich zistení ústavný súd dospel k názoru, že využitie právneho prostriedku, na uplatnenie ktorého mal sťažovateľ právo podľa citovaných ustanovení zákona o súdoch asi tri mesiace pred podaním sťažnosti ústavnému súdu, nepredstavuje dostatočný časový priestor na poskytnutie možnosti napadnutému všeobecnému súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený nečinnosťou okresného súdu. Ústavný súd zastáva stanovisko, že predmetná sťažnosť bola v okolnostiach prípadu zo strany sťažovateľa iba formálnym úkonom, ktorému nemožno pripísať účinky, ktoré by inak takáto sťažnosť mohla mať, ak by predsedníčka okresného súdu dostala primeranú lehotu na prijatie opatrení proti zbytočným prietahom v napadnutom konaní (m. m. IV. ÚS 278/04).

18. Vzhľadom na uvedené ústavný súd zastáva názor, že hoci sťažovateľ podal pred tým, ako sa obrátil na ústavný súd, sťažnosť podľa zákona o súdoch, takéto formálne využitie právneho prostriedku nápravy podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažovateľom nemožno považovať za efektívny postup, ktorý by predstavoval splnenie podmienky prípustnosti sťažnosti podľa označeného ustanovenia zákona o ústavnom súde. Ústavný súd konštatuje, že sťažnosť bola podaná predčasne, a to v čase, keď ešte nebolo možné dospieť k záveru, že by vyčerpanie právneho prostriedku nápravy, ktorý zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorého je oprávnený podľa osobitných predpisov, bolo bezúspešné a neprinieslo ním sledovaný cieľ.

19. Ústavný súd dodáva, že predsedníčka okresného súdu vo vybavení sťažnosti priznala prieťahy v konaní a uviedla: „*Tieto prieťahy považujem vzhľadom na ďalší postup súdu a prijaté opatrenia za odstránené, vo veci je určený termín hlavného pojednávania na 11.10.2016.*“ Vzhľadom na uvedené ústavný súd v okolnostiach danej veci považuje pre tento čas prijaté opatrenia predsedníčkou okresného súdu za dostatočné na odstránenie namietaných prieťahov v konaní.

20. Na základe týchto zistení ústavný súd podľa § 25 ods. 2 v spojení s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia.

21. V dôsledku odmietnutia sťažnosti bolo už bez právneho významu zaoberať sa ďalšími požiadavkami sťažovateľa uvedenými v sťažnosti. V súvislosti s požiadavkou sťažovateľa, aby ústavný súd oslovil niektorého z advokátov a požiadal ho o zastupovanie sťažovateľa v konaní pred ústavným súdom ústavný súd uvádza, že je v jeho právomoci rozhodnúť o žiadosti sťažovateľa o ustanovenie právneho zástupcu, ktorej vyhovie v prípade súčasného (kumulatívneho) splnenia podmienok vyplývajúcich z jeho ustálenej doterajšej judikatúry v tejto oblasti, t. j. ak ustanovenie právneho zástupcu odôvodňujú pomery sťažovateľa (ak vzhľadom na svoje majetkové pomery sťažovateľ nedisponuje dostatočnými zdrojmi na úhradu trov právneho zastúpenia) a ak v prípade sťažovateľovej sťažnosti nejde o zrejme bezúspešné uplatňovanie nároku na ochranu ústavnosti.

22. Ústavný súd v závere pripomína, že toto rozhodnutie nezakladá prekážku veci rozhodnutej v zmysle § 24 písm. a) zákona o ústavnom súde, a preto nebráni tomu, aby po splnení všetkých zákonom predpísaných náležitostí sťažovateľ v tejto veci v prípade zotrvania na stanovisku, že postupom okresného súdu v nej dochádza k zbytočným priet'ahom, predložil ústavnému súdu novú sťažnosť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2016